

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών
Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης

English edition:
European Charter of Local Self-Government

Reproduction of the texts in this publication is authorised provided that the full title of the source, namely the Council of Europe, is cited. If they are intended to be used for commercial purposes or translated into one of the non-official languages of the Council of Europe, please contact publishing@coe.int.

Cover and layout: SPDP, Council of Europe
Photo: Council of Europe

© Council of Europe, February 2021
Printed at the Council of Europe

Περιεχόμενα

Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης	5
Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης	9
Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής	23
Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Αιτιολογική έκθεση	33

Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης

Εισαγωγή

Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών είναι ένας μοναδικός θεσμός στην Ευρώπη, υπεύθυνος για την αξιολόγηση της κατάστασης της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας στα 47 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Πρωταρχικός του ρόλος είναι η ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας και η παρακολούθηση των εξελίξεων της.

Στο πλαίσιο αυτό, παρακολουθεί την εφαρμογή εκ μέρους των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της πρώτης νομικά δεσμευτικής πράξης που υιοθετήθηκε το 1985. Ο Χάρτης αποτελεί μια συνθήκη-ορόσημο για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, όπως το δικαίωμα να είναι αυτόνομοι, το δικαίωμα να εκλέγουν τους τοπικούς φορείς τους, να ασκούν τις δικές τους αρμοδιότητες, να διαθέτουν διοικητικές δομές και οικονομικούς πόρους και το δικαίωμα να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη σε περίπτωση παρέμβασης από άλλα επίπεδα διακυβέρνησης.

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές όλο και πιο συχνά απευθύνονται στο Κογκρέσο καθώς έρχονται αντιμέτωπες με καταστάσεις που θεωρούν ότι απειλούν τη λειτουργία τους. Οι

καταστάσεις αυτές ποικίλλουν: μπορεί να αφορούν ισχυρισμούς περί άμεσης παράβασης διάταξης του Χάρτη, όπως παράλειψη της κεντρικής κυβέρνησης να διεξαγάγει διαβουλεύσεις με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές σε θέματα που τις αφορούν άμεσα (άρθρα 4.6 και 9.6) ή περιπτώσεις όπου οι οικονομικοί τους πόροι δεν είναι ανάλογοι με τις αρμοδιότητές τους (άρθρο 9). Οι εν λόγω ισχυρισμοί μπορεί επίσης να αφορούν μια έμμεση παράβαση του πνεύματος του Χάρτη. Για παράδειγμα, οι εκπρόσωποι των τοπικών αρχών μπορεί να ζητήσουν από το Κογκρέσο να εξετάσει κατά πόσο ένα κράτος μέλος που έχει κυρώσει τον Χάρτη τηρεί τις συναφείς υποχρεώσεις. Το Κογκρέσο μπορεί να εξετάσει, για παράδειγμα, τον τρόπο με τον οποίο μειώθηκε ο αριθμός των δήμων, να σχολιάσει έναν νόμο που απαγορεύει στο προσωπικό ενός κοινοβουλίου να κατέχει αιρετό αξίωμα ή ένα σχέδιο νόμου που καταργεί τα διαμερισματικά συμβούλια της πρωτεύουσας μιας χώρας, ή να διατυπώσει παρατηρήσεις για την απαγόρευση χρήσης μιας μειονοτικής γλώσσας στις τοπικές υποθέσεις. Τα θέματα για τα οποία ζητείται από το Κογκρέσο να διατυπώσει γνώμη σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα.

Μέσω των δραστηριοτήτων παρακολούθησης που αναπτύσσει, το Κογκρέσο διασφαλίζει ότι ο Χάρτης εφαρμόζεται ορθά και συνδράμει στη διαφύλαξη της ευρωστίας της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη.

Πώς παρακολουθεί το Κογκρέσο την τοπική και περιφερειακή δημοκρατία

Το Κογκρέσο:

- διενεργεί τακτικές επισκέψεις παρακολούθησης στα 47 κράτη μέλη.

- εξετάζει συγκεκριμένες πτυχές του Χάρτη·
- παρατηρεί τις τοπικές και περιφερειακές εκλογές.

Κατόπιν των επισκέψεων αυτών, το Κογκρέσο συντάσσει εκθέσεις τις οποίες υιοθετεί η επιτροπή παρακολούθησης. Η εν λόγω επιτροπή εγκρίνει επίσης συστάσεις οι οποίες, αφού υιοθετηθούν από το Κογκρέσο, απευθύνονται στα κράτη μέλη.

Από το 1995, το Κογκρέσο έχει υιοθετήσει περίπου 103 εκθέσεις παρακολούθησης και τα κράτη μέλη έχουν προβεί σε πολλές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις. Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να κυρώνουν διατάξεις του Χάρτη στις οποίες δεν είχαν προσχωρήσει κατά την υπογραφή της συνθήκης και να προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να υπογράψουν ή/και να κυρώνουν το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Χάρτη για το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής.

Ενισχυμένες διαδικασίες για βελτιωμένη παρακολούθηση

Το 2010, στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταρρύθμισής του, το Κογκρέσο θέσπισε κανόνες που διέπουν την οργάνωση των διαδικασιών παρακολούθησης που εφαρμόζει (Ψήφισμα 307 (2010)), οι οποίοι αναθεωρήθηκαν το 2013 (Ψήφισμα 307 (2010) REV2).

Προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα της παρακολούθησης, το Κογκρέσο αποφάσισε:

- να διενεργεί πιο τακτική και συστηματική παρακολούθηση των χωρών οι οποίες έχουν υπογράψει και κυρώσει τον Χάρτη (περίπου κάθε πέντε χρόνια) και να εισαγάγει

μια αυστηρή και συνεπή μέθοδο για τον διορισμό εισηγητών προκειμένου να διασφαλίζει την πλήρη αμεροληψία της αντιπροσωπείας που είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση·

- να συμπληρώσει αυτή τη διαδικασία μέσω μιας διαδικασίας εκ των υστέρων παρακολούθησης με βάση τον πολιτικό διάλογο με τις εθνικές αρχές, έτσι ώστε να προταθούν, από κοινού με την ενδιαφερόμενη χώρα, οι πιο κατάλληλες λύσεις για την επίλυση των προβλημάτων που εντοπίζονται από την αντιπροσωπεία και να διασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των συστάσεων που απευθύνει το Κογκρέσο στο πλαίσιο «οδικού χάρτη» που υποβάλλεται στην κυβέρνηση.

Με αυτόν τον τρόπο, το Κογκρέσο συμβάλλει, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, στην επίτευξη των θεμελιωδών στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης, δηλαδή στην ενίσχυση της δημοκρατίας υπό το φως του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου του Χάρτη για το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής.

Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στρασβούργο, 15.Χ.1985

Οι εξουσιοδοτημένες εκδόσεις του κειμένου του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αυτές που εκδίδονται στις επίσημες γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης, Αγγλικά και Γαλλικά. Διατίθενται στην ιστοσελίδα του Γραφείου Συνθήκης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Μεταφράσεις στις μη επίσημες γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης έγιναν από κάθε κράτος μέλος μετά την επικύρωση της σύμβασης από τα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια. Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης αρνείται κάθε ευθύνη για την ποιότητα της μετάφρασης των μη επίσημων εκδόσεων. Η κυπριακή ελληνική έκδοση εκδόθηκε από τις εθνικές αρχές με την ευκαιρία της επικύρωσης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την Κύπρο στις 16 Μαΐου 1988.

Προοίμιο

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα οποία υπογράφουν τον παρόντα χάρτη,

Θεωρώντας ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του για το σκοπό περιφρούρησης και υλοποίησης των ιδανικών και των αρχών που αποτελούν κοινή κληρονομιά τους·

Κρίνοντας ότι μια από τις μεθόδους με τις οποίες ο σκοπός αυτός πρόκειται να επιτευχθεί είναι μέσω συμφωνιών στο διοικητικό τομέα·

Θεωρώντας ότι οι τοπικές αρχές αποτελούν ένα από τα κύρια θεμέλια οποιουδήποτε δημοκρατικού καθεστώτος·

Θεωρώντας ότι το δικαίωμα των πολιτών να συμμετέχουν στη διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων είναι μια από τις δημοκρατικές αρχές την οποία συμμερίζονται όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης·

Έχοντας την πεποίθηση ότι είναι σε τοπικό επίπεδο που το δικαίωμα αυτό μπορεί κάλλιστα να ασκηθεί απ' ευθείας·

Έχοντας την πεποίθηση ότι η ύπαρξη τοπικών αρχών με πραγματικές ευθύνες μπορεί να προσφέρει μια διοίκηση που να είναι και αποτελεσματική και κοντά στον πολίτη·

Γνωρίζοντας ότι η περιφρούρηση και ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες αποτελεί σημαντική συμβολή στη δημιουργία μιας Ευρώπης βασισμένης στις αρχές της δημοκρατίας και της αποκέντρωσης της εξουσίας·

Υποστηρίζοντας ότι αυτό συνεπάγεται την ύπαρξη τοπικών αρχών προικισμένων με δημοκρατικά συνεστημένα όργανα

λήψης αποφάσεων και με ευρεία αυτονομία αναφορικά με τις ευθύνες τους, τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία ασκούνται οι ευθύνες αυτές και τους πόρους που απαιτούνται για την εκπλήρωσή τους,

Έχουν συμφωνήσει τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεωρούν τους εαυτούς τους δεσμευμένους από τα ακόλουθα άρθρα με τον τρόπο και την έκταση που προβλέπεται στο άρθρο 12 του χάρτη αυτού.

Μερος Ι

Άρθρο 2 – Συνταγματική και νομική βάση της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης θέλει αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία, καθώς επίσης, όπου είναι δυνατόν, από το Σύνταγμα.

Άρθρο 3 – Έννοια τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Τοπική αυτοδιοίκηση σημαίνει το δικαίωμα και την ικανότητα των τοπικών αρχών, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να ρυθμίζουν και διαχειρίζονται σημαντικό μερίδιο των δημόσιων υποθέσεων με ιδίαν ευθύνη και για το συμφέρον του τοπικού πληθυσμού.
2. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από συμβούλια ή συνελεύσεις που συγκροούνται από μέλη ελευθέρως εκλεγόμενα με μυστική ψηφοφορία με βάση την άμεση, ίση και καθολική ψήφο,

και που μπορούν να έχουν εκτελεστικά όργανα υπόλογα σ' αυτά. Η διάταξη αυτή με κανένα τρόπο δεν επηρεάζει την προσφυγή στις συνελεύσεις πολιτών, στα δημοψηφίσματα ή σ' οποιαδήποτε άλλη μορφή απ' ευθείας συμμετοχή πολιτών όταν τούτο επιτρέπεται υπό του νόμου.

Άρθρο 4 – Σκοπός τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Οι βασικές εξουσίες και ευθύνες των τοπικών αρχών πρέπει να καθορίζονται από το Σύνταγμα ή το νόμο. Όμως η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την παροχή σε τοπικές αρχές εξουσιών και ευθυνών για ειδικούς σκοπούς σύμφωνα με το νόμο.

2. Οι τοπικές αρχές πρέπει, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια στην ανάληψη πρωτοβουλίας αναφορικά με οποιοδήποτε θέμα που δεν εξαιρείται της αρμοδιότητας τους και που δεν ανατίθεται σ' οποιαδήποτε άλλη αρχή.

3. Οι δημόσιες ευθύνες πρέπει γενικά να ασκούνται, κατά προτίμηση, από τις αρχές που είναι πιο κοντά στον πολίτη. Για την ανάθεση ευθύνης σε άλλη αρχή πρέπει να σταθμίζεται η έκταση και η φύση του καθήκοντος και οι απαιτήσεις για αποδοτικότητα και οικονομία.

4. Οι παραχωρούμενες σε τοπικές αρχές εξουσίες πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Δεν μπορούν να υποσκάπτονται ή περιορίζονται από άλλη, κεντρική ή περιφερειακή αρχή, εκτός όπως προβλέπεται από το νόμο.

5. Οσάκις στις τοπικές αρχές παραχωρούνται εξουσίες από κάποια κεντρική ή περιφερειακή αρχή, στις τοπικές αρχές

πρέπει, εφόσον είναι δυνατόν, να αφήνεται διακριτική ευχέρεια για την προσαρμογή της άσκησής τους στις τοπικές συνθήκες.

6. Η γνώμη των τοπικών αρχών πρέπει να ζητείται και να δίδεται, εφόσον είναι δυνατόν, εγκαίρως και με κατάλληλο τρόπο στο στάδιο προγραμματισμού και λήψης απόφασης για όλα τα θέματα που τις αφορούν άμεσα.

Άρθρο 5 – Προστασία εδαφικών ορίων τοπικών αρχών

Αλλαγές των εδαφικών ορίων τοπικής αρχής δεν πρέπει να γίνονται χωρίς να ζητηθεί και ληφθεί προηγουμένως η γνώμη των ενδιαφερομένων τοπικών κοινοτήτων, πιθανώς με δημοψήφισμα όπου τούτο επιτρέπεται από το νόμο.

Άρθρο 6 – Κατάλληλες διοικητικές δομές και πόροι για την εκπλήρωση της αποστολής τοπικών αρχών

1. Χωρίς επηρεασμό των γενικότερων νομοθετικών διατάξεων, οι τοπικές αρχές πρέπει να είναι ικανές να αποφασίζουν τις δικές τους εσωτερικές διοικητικές δομές με σκοπό να τις προσαρμόζουν με τις τοπικές ανάγκες και να διασφαλίζουν αποτελεσματική διαχείριση.

2. Οι όροι υπηρεσίας των υπαλλήλων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι τέτοιοι ώστε να επιτρέπουν την πρόσληψη ψηλής στάθμης προσωπικού με βάση την αξία και την ικανότητα για το σκοπό αυτό πρέπει να παρέχονται επαρκείς εκπαιδευτικές ευκαιρίες, επαρκής αμοιβή και προοπτική σταδιοδρομίας.

Άρθρο 7 – Όροι άσκησης ευθυνών σε τοπικό επίπεδο

1. Οι όροι του λειτουργήματος των εκλεγόμενων τοπικών αντιπροσώπων πρέπει να διαλαμβάνουν την ελεύθερη άσκηση των καθηκόντων τους.
2. Πρέπει να επιτρέπουν κατάλληλη οικονομική αποζημίωση για έξοδα γενόμενα κατά την άσκηση του συγκεκριμένου λειτουργήματος, καθώς επίσης, όπου είναι εφαρμόσιμο, και αποζημίωση για διαφυγόντα κέρδη ή αμοιβή για προσφερθείσα εργασία και ανάλογη προστασία κοινωνικής ευημερίας.
3. Κάθε αρμοδιότητα ή δραστηριότητα που θεωρείται ασυμβίβαστη με την κατάληψη τοπικού αιρετού λειτουργήματος πρέπει να καθορίζεται από το νόμο ή τις θεμελιώδεις νομικές αρχές.

Άρθρο 8 – Διοικητική εποπτεία δραστηριοτήτων τοπικών αρχών

1. Κάθε διοικητική εποπτεία τοπικών αρχών μπορεί μόνον να ασκείται σύμφωνα με τέτοιες διαδικασίες και σε τέτοιες περιπτώσεις όπως προβλέπονται από το Σύνταγμα ή το νόμο.
2. Κάθε διοικητική εποπτεία των δραστηριοτήτων των τοπικών αρχών αποβλέπει κανονικά μόνον στη διασφάλιση συμμόρφωσης προς το νόμο και τις συνταγματικές αρχές. Η διοικητική εποπτεία όμως μπορεί να ασκείται αναφορικά με τη σκοπιμότητα από ανωτέρου επιπέδου αρχές σε σχέση με καθήκοντα των οποίων η εκτέλεση ανατίθεται σε τοπικές αρχές.
3. Η διοικητική εποπτεία τοπικών αρχών πρέπει να ασκείται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι η παρέμβαση της

εποπτεύουσας αρχής διατηρείται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των συμφερόντων που προορίζεται να προστατεύει.

Άρθρο 9 – Οικονομικοί πόροι τοπικών αρχών

1. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, μέσα στα πλαίσια της εθνικής οικονομικής πολιτικής, να έχουν τους ιδικούς τους επαρκείς οικονομικούς πόρους, τους οποίους να μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα μέσα στα πλαίσια των εξουσιών τους.
2. Οι οικονομικοί πόροι των τοπικών αρχών πρέπει να είναι ανάλογοι με τις ευθύνες που προβλέπει το Σύνταγμα και ο νόμος.
3. Μέρος τουλάχιστο των οικονομικών πόρων των τοπικών αρχών πρέπει να προέρχεται από τοπικούς φόρους και τέλη των οποίων το ύψος έχουν εξουσία να καθορίζουν μέσα στα όρια του νόμου.
4. Τα οικονομικά συστήματα στα οποία βασίζονται οι διαθέσιμοι στις τοπικές αρχές πόροι πρέπει να είναι αρκετά ποικίλης και ευέλικτης φύσης για να μπορούν οι αρχές αυτές να συμβαδίζουν, κατά το δυνατόν, με την πραγματική εξέλιξη του κόστους εκπλήρωσης των καθηκόντων τους.
5. Η προστασία των οικονομικά ασθενέστερων τοπικών αρχών απαιτεί την καθιέρωση διαδικασιών οικονομικής εξισορρόπησης ή αναλόγων μέτρων που προορίζονται να διορθώσουν τις συνέπειες της άνιση κατανομής του δυναμικού των οικονομικών πόρων και των οικονομικών βαρών που καλούνται αυτές να επωμισθούν. Οι διαδικασίες και τα μέτρα αυτά δεν ελαττώνουν τη διακριτική εξουσία των τοπικών αρχών που μπορούν να ασκήσουν μέσα στη δική τους σφαίρα ευθύνης.

6. Η γνώμη των τοπικών αρχών πρέπει να ζητείται, με κατάλληλο τρόπο, πάνω στον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να γίνει η ανακατανομή των πόρων σ' αυτές.

7. Όσο είναι δυνατόν, οι χορηγίες σε τοπικές αρχές, δεν πρέπει να διατίθενται για τη χρηματοδότηση εξειδικευμένων έργων. Η παροχή χορηγιών δεν αποστερεί τη βασική ελευθερία των τοπικών αρχών να ασκούν πολιτική διακριτικής ευχέρειας μέσα στα πλαίσια της αρμοδιότητάς τους.

8. Για το σκοπό δανεισμού για κεφαλαιουχικές επενδύσεις, οι τοπικές αρχές πρέπει να έχουν δικαίωμα προσφυγής στην εθνική κεφαλαιαγορά μέσα στα όρια του νόμου.

Άρθρο 10 – Δικαίωμα συνασπισμού τοπικών αρχών

1. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, κατά την άσκηση των εξουσιών τους, να συνεργάζονται και, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να δημιουργούν κοινοπραξίες μαζί με άλλες τοπικές αρχές με σκοπό την εκπλήρωση καθηκόντων κοινού ενδιαφέροντος.

2. Το δικαίωμα τοπικών αρχών να ανήκουν σε κάποιο σύνδεσμο για την προστασία και προαγωγή κοινών ενδιαφερόντων τους, καθώς επίσης να ανήκουν σε κάποιο διεθνή συνέδριο τοπικών αρχών πρέπει να αναγνωρίζεται σε κάθε Κράτος.

3. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, κάτω από όρους τους οποίους θέλει προβλέψει ο νόμος, να συνεργάζονται με τις ομόλογες αρχές άλλων Κρατών.

Άρθρο 11 – Νομική προστασία της τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι τοπικές αρχές δικαιούνται να προσφεύγουν σε δικαστικά ένδικα μέσα με σκοπό τη διασφάλιση της ελεύθερης άσκησης των εξουσιών τους και σεβασμού των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως αυτές περιέχονται στο Σύνταγμα ή την εσωτερική νομοθεσία.

Μερος II – Ποικίλες διατάξεις

Άρθρο 12 – Δεσμεύσεις

1. Κάθε Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο από είκοσι τουλάχιστο παραγράφους του Μέρους I του Χάρτη, εκ των οποίων οι δέκα τουλάχιστο πρέπει να επιλεγούν μεταξύ των ακόλουθων παραγράφων:

- Άρθρο 2,
- Άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2,
- Άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 4,
- Άρθρο 5,
- Άρθρο 7, παράγραφος 1,
- Άρθρο 8, παράγραφος 2,
- Άρθρο 9, παράγραφοι 1,2 και 3,
- Άρθρο 10, παράγραφος 1,
- Άρθρο 11.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος, όταν καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, οφείλει να γνωστοποιήσει

στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τις παραγράφους που επέλεξε σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του Αρθρου αυτού.

3. Κάθε Μέρος μπορεί, σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο χρόνο, να γνωστοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα ότι θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο απ' οποιεσδήποτε παραγράφους του Χάρτη αυτού τις οποίες δεν έχει ήδη αποδεχθεί δυνάμει των όρων της παραγράφου 1 του Αρθρου αυτού. Οι δεσμεύσεις αυτές που αναλαμβάνονται μεταγενέστερα θεωρούνται ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης του γνωστοποιούντος αυτές Μέρους και θα έχουν την ίδια ισχύ από της πρώτης ημέρας του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 13 – Αρχές στις οποίες εφαρμόζεται ο Χάρτης

Οι αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που περιέχονται στον παρόντα χάρτη εφαρμόζονται σ' όλες τις κατηγορίες τοπικών αρχών που υπάρχουν μέσα στην επικράτεια του Μέρους. Όμως, κάθε Μέρος μπορεί, να καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να καθορίσει τις κατηγορίες τοπικών ή περιφερειακών αρχών στις οποίες προτίθεται να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής του. Αυτό μπορεί, επίσης, να περιλάβει και άλλες κατηγορίες τοπικών περιφερειακών αρχών μέσα στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη με μεταγενέστερη γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 14 – Παροχή πληροφοριών

Κάθε Μέρος αποστέλλει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης κάθε σχετική πληροφορία που αφορά σε

νομοθετικές διατάξεις και άλλα μέτρα που έχει λάβει για σκοπούς συμμόρφωσης προς τους όρους του Χάρτη αυτού.

Μερος III

Άρθρο 15 – Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

1. Ο Χάρτης αυτός είναι ανοικτός για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Ο Χάρτης αυτός τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία στην οποία τέσσερα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν εκφράσει την συγκατάθεσή τους να δεσμευθούν από το Χάρτη σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.
3. Αναφορικά με οποιοδήποτε Κράτος-μέλος το οποίο μεταγενέστερα εκφράζει τη συγκατάθεσή του να δεσμευθεί από αυτό, ο Χάρτης τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία της κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 16 – Ρήτρα εδαφικής εφαρμογής

1. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να καθορίσει την επικράτεια ή επικράτειες στις οποίες ο Χάρτης αυτός θα εφαρμόζεται.

2. Κάθε Κράτος μπορεί σε μετέπειτα ημερομηνία, με δήλωσή του απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή του Χάρτη αυτού σ' οποιαδήποτε άλλη επικράτεια που καθορίζεται στη δήλωση. Αναφορικά με τέτοια επικράτεια ο Χάρτης τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης αυτής από το Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση που γίνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, αναφορικά με οποιαδήποτε επικράτεια που καθορίζεται σε τέτοια δήλωση, να ανακληθεί με γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα. Η ανάκληση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης αυτής από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 17 – Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος μπορεί να καταγγείλει το Χάρτη αυτό οποτεδήποτε μετά από την εκπνοή μιας πενταετούς περιόδου αρχομένης από την ημερομηνία στην οποία ο Χάρτης ετέθη σε ισχύ αναφορικά με το Μέρος τούτο. Εξι μηνών προειδοποίηση απαιτείται να δίδεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η καταγγελία αυτή δεν επηρεάζει το κύρος του Χάρτη αναφορικά με τα λοιπά Μέρη, νοουμένου ότι πάντοτε τα Μέρη δεν είναι λιγότερα των τεσσάρων.

2. Κάθε Μέρος μπορεί, σύμφωνα με τις διατάξεις που εκτίθενται στην προηγούμενη παράγραφο, να καταγγέλλει οποιαδήποτε παράγραφο του Μέρους Ι του Χάρτη την οποία έχει αποδεχθεί, νοουμένου ότι το Μέρος παραμένει δεσμευμένο

από τον αριθμό και τύπο των παραγράφων που αναφέρονται στο Άρθρο 12, παράγραφος 1. Κάθε Μέρος το οποίο, με την καταγγελία μιας παραγράφου, δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις του Άρθρου 12, παράγραφος 1, θεωρείται ότι έχει καταγγείλει επίσης αυτό τον ίδιο το Χάρτη.

Άρθρο 18 – Γνωστοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης γνωστοποιεί στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- α. κάθε υπογραφή·
- β. την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης·
- γ. κάθε ημερομηνία έναρξης ισχύος του Χάρτη σύμφωνα με το Άρθρο 15·
- δ. κάθε γνωστοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 12, παράγραφος 2 και 3·
- ε. κάθε γνωστοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 13·
- στ. κάθε γνωστοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 13.

Σε μαρτυρία των πιο πάνω οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι γι' αυτό το σκοπό, έχουν υπογράψει τον παρόντα Χάρτη.

Έγινε στο Στρασβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1985, στα αγγλικά και γαλλικά, και των δύο κειμένων αυτών εξ ίσου αυθεντικών, σε ένα και μόνο αντίγραφο που θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διαβιβάσει πιστοποιημένα αντίγραφα.

**Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού
Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το
δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις
τοπικής αρχής**

Ουτρέχτη, 16.ΧΙ.2009

Προοίμιο

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπογράφουν το παρόν πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εφεξής «ο Χάρτης», Σειρά ευρωπαϊκών συνθηκών (STE) αριθ. 122).

Εκτιμώντας ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του με στόχο τη διαφύλαξη και την προαγωγή των ιδεωδών και των αρχών που αποτελούν κοινή τους κληρονομιά.

Εκτιμώντας ότι το δικαίωμα συμμετοχής στη διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων συγκαταλέγεται μεταξύ των δημοκρατικών αρχών τις οποίες συμμερίζονται όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Εκτιμώντας ότι η εξέλιξη που σημειώθηκε στα κράτη μέλη ανέδειξε την πρωταρχική σημασία της αρχής αυτής για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Εκτιμώντας ότι θα ήταν σκόπιμο ο Χάρτης να περιλαμβάνει συμπληρωματικές διατάξεις που να διαφυλάττουν το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής.

Έχοντας υπόψη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα, η οποία υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 27 Νοεμβρίου 2008.

Έχοντας επίσης υπόψη τη Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκαν κατά την 3η Σύνοδο Κορυφής των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (Βαρσοβία, 16 και 17 Μαΐου 2005),

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1 – Δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής

1. Τα κράτη μέρη διασφαλίζουν σε κάθε υποκείμενο στη δικαιοδοσία τους άτομο το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις των τοπικών αρχών.
2. Το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής υποδηλώνει το δικαίωμα επιδίωξης καθορισμού ή επηρεασμού της άσκησης των αρμοδιοτήτων της τοπικής αρχής.
3. Ο νόμος προβλέπει μέτρα για τη διευκόλυνση της άσκησης του εν λόγω δικαιώματος. Χωρίς να δημιουργεί αδικαιολόγητες διακρίσεις εις βάρος οποιουδήποτε ατόμου ή οποιασδήποτε ομάδας, ο νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικά μέτρα κατάλληλα για ορισμένες καταστάσεις ή κατηγορίες ατόμων. Σε συμφωνία με τις συνταγματικές ή διεθνείς υποχρεώσεις του Μέρους, ο νόμος μπορεί, ιδίως, να προβλέπει ειδικά μέτρα που απευθύνονται μόνο στους εκλογείς.
  - 4.1. Κάθε Μέρος αναγνωρίζει διά νόμου στους πολίτες του το δικαίωμα συμμετοχής, με την ιδιότητα του εκλογέα ή του υποψηφίου, στην εκλογή των μελών του συμβουλίου ή της συνέλευσης της τοπικής αρχής στο έδαφος του οποίου κατοικούν.
  - 4.2. Ο νόμος αναγνωρίζει επίσης το εν λόγω δικαίωμα και σε άλλα άτομα εφόσον το Μέρος αποφασίσει σχετικώς, σύμφωνα με τις οικείες συνταγματικές διατάξεις ή τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις του εν λόγω Μέρους.
    - 5.1. Κάθε διατύπωση, όρος ή περιορισμός στην άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής πρέπει

να προβλέπεται από τον νόμο και να συνάδει με τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις του Μέρους.

5.2. Ο νόμος ορίζει τις διατυπώσεις, τους όρους και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για να διασφαλισθεί ότι η δεοντολογική ακεραιότητα και η διαφάνεια της άσκησης των αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών δεν διακυβεύονται από την άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής.

5.3. Κάθε άλλη διατύπωση, όρος ή περιορισμός πρέπει να είναι αναγκαίος για τη λειτουργία ενός πραγματικά δημοκρατικού πολιτικού καθεστώτος, τη διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας σε μια δημοκρατική κοινωνία ή την τήρηση, από το Μέρος, των απαιτήσεων ως προς τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις του.

Άρθρο 2 – Μέτρα εφαρμογής του δικαιώματος συμμετοχής

1. Τα Μέρη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να καταστεί δυνατή η πραγματική άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής.
2. Τα μέτρα αυτά σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής πρέπει να προβλέπουν:
  - i. την εξουσιοδότηση των τοπικών αρχών να καθιστούν εφικτή, να προάγουν και να διευκολύνουν την άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής που ορίζεται στο παρόν Πρωτόκολλο·
  - ii. την πραγματική θέσπιση:
    - α. διαδικασιών συμμετοχής των κατοίκων, όπως διαδικασίες διαβούλευσης, τοπικά δημοψηφίσματα και αναφορές, και, όταν η τοπική

αρχή καλύπτει πυκνοκατοικημένη περιοχή ή/και πολύ μεγάλη γεωγραφική έκταση, μέτρα που θα παρακινούν τους κατοίκους να συμμετέχουν σε κοντινό σε αυτούς επίπεδο·

β. διαδικασιών σχετικά με την πρόσβαση, σύμφωνα με τη συνταγματική τάξη και τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις του Μέρους, σε δημόσια έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των τοπικών αρχών·

γ. μέτρων για την εκπλήρωση των αναγκών των κατηγοριών ατόμων που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια στη συμμετοχή·

δ. μηχανισμών και διαδικασιών για την επεξεργασία και την απάντηση στις καταγγελίες και τις υποδείξεις σχετικά με τη λειτουργία των τοπικών αρχών και των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών·

iii. την ενθάρρυνση της χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών με σκοπό την προαγωγή και την άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής που ορίζεται στο παρόν Πρωτόκολλο.

3. Οι εν λόγω διαδικασίες, μέτρα και μηχανισμοί μπορεί να προβλέπουν διαφορετικούς όρους για διαφορετικές κατηγορίες τοπικών αρχών, λαμβανομένων υπόψη των αρμοδιοτήτων και του μεγέθους τους.

4. Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σχετικά με τα προς υιοθέτηση μέτρα προκειμένου να καταστεί δυνατή η πραγματική άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής, θα πρέπει να διεξάγονται

διαβουλεύσεις με τις τοπικές αρχές στο μέτρο του δυνατού, έγκαιρα και με τον προσήκοντα τρόπο.

Άρθρο 3 – Αρχές στις οποίες εφαρμόζεται το Πρωτόκολλο

Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε όλες τις κατηγορίες τοπικών αρχών που υφίστανται στην επικράτεια του Μέρους. Ωστόσο, κάθε κράτος δύναται, κατά τον χρόνο κατάθεσης της πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να ορίσει τις κατηγορίες τοπικών ή περιφερειακών αρχών στις οποίες προτίθεται να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής ή τις οποίες επιθυμεί να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου. Μπορεί επίσης να συμπεριλάβει κι άλλες κατηγορίες τοπικών ή περιφερειακών αρχών στο πεδίο εφαρμογής του Πρωτοκόλλου με μεταγενέστερη κοινοποίηση προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 4 – Εδαφική εφαρμογή

1. Κάθε κράτος δύναται, κατά τον χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης της οικείας πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να ορίζει το ή τα εδάφη στα οποία εφαρμόζεται το παρόν Πρωτόκολλο.
2. Κάθε Μέρος δύναται, ανά πάσα στιγμή σε μεταγενέστερο χρόνο, με δήλωση που απευθύνεται προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος ορίσει στη δήλωση. Το Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει ως προς το εν λόγω έδαφος την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της εκπνοής τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία παραλαβής της εν λόγω δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση η οποία διατυπώνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί να ανακαλείται, όσον αφορά οποιοδήποτε έδαφος ορίζεται στην εν λόγω δήλωση, με κοινοποίηση που απευθύνεται προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ανάκληση θα αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της εκπνοής εξάμηνης περιόδου από την ημερομηνία παραλαβής της εν λόγω κοινοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 5 – Υπογραφή και έναρξη ισχύος

1. Το παρόν Πρωτόκολλο είναι ανοικτό προς υπογραφή από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπογράφουν τον Χάρτη. Υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Η κύρωση, αποδοχή ή έγκριση του παρόντος Πρωτοκόλλου από κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης προϋποθέτει την παράλληλη ή προγενέστερη κύρωση, αποδοχή ή έγκριση του Χάρτη. Οι πράξεις κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Το παρόν Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της εκπνοής τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία κατά την οποία οκτώ κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν εκφράσει τη συγκατάθεσή τους να δεσμεύονται από το Πρωτόκολλο σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1.

3. Αναφορικά με κάθε κράτος μέλος το οποίο εκφράζει μεταγενέστερα τη συγκατάθεσή του να δεσμευθεί από το Πρωτόκολλο, το Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της εκπνοής τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 6 – Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος δύναται, ανά πάσα στιγμή, να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο απευθύνοντας σχετική κοινοποίηση στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η εν λόγω καταγγελία αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μηνός που έπεται της εκπνοής εξάμηνης περιόδου από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 7 – Κοινοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης κοινοποιεί στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- α. κάθε υπογραφή·
- β. την κατάθεση κάθε πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης·
- γ. κάθε ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου σύμφωνα με το άρθρο 5·
- δ. κάθε κοινοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 3·
- ε. κάθε άλλη πράξη, κοινοποίηση ή ανακοίνωση που άπτεται του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες, δεόντως προς τούτο εξουσιοδοτημένοι, υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο.

Συντάχθηκε στην Ουτρέχτη την 16η Νοεμβρίου 2009 στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα, με αμφότερα τα κείμενα να είναι εξίσου αυθεντικά, σε ένα και μόνο αντίτυπο το οποίο θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός

Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο σε κάθε κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Αιτιολογική έκθεση

I. Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίστηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης από επιτροπή κυβερνητικών εμπειρογνομόνων υπό την επίβλεψη της Διευθύνουσας Επιτροπής για Περιφερειακά και Δημοτικά Ζητήματα και βάσει σχεδίου που υπέβαλε η Μόνιμη Διάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης. Άνοιξε προς υπογραφή, ως σύμβαση, από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 15 Οκτωβρίου 1985.

II. Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει το κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης η οποία εκπονήθηκε βάσει των συζητήσεων της εν λόγω επιτροπής και υποβλήθηκε στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η εν λόγω έκθεση δεν αποτελεί αυθεντική ερμηνεία του κειμένου του Χάρτη, παρόλο που μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση των διατάξεών του.

Αιτιολογική έκθεση

A. Οι απαρχές του Χάρτη

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί την κορύφωση μιας σειράς πρωτοβουλιών και πολυετών συσκέψεων στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Η προστασία και η ενίσχυση της τοπικής αυτονομίας στην Ευρώπη μέσω ενός εγγράφου που να παρουσιάζει τις αρχές τις οποίες έχουν αναγνωρίσει όλα τα δημοκρατικά κράτη της Ευρώπης ήταν μια φιλοδοξία της τοπικής αυτοδιοίκησης από παλιά. Από πολύ νωρίς υπήρχε η κοινή παραδοχή ότι ένα τέτοιου είδους κείμενο έπρεπε να διασφαλίζει την προσχώρηση όσων οι ενέργειες τίθενται κυρίως υπό αμφισβήτηση κατά την προάσπιση της τοπικής αυτονομίας, δηλαδή των κυβερνήσεων.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, ως θεματοφύλακας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και υπέρμαχος των αρχών της δημοκρατίας, αποτελούσε προφανώς το κατάλληλο πλαίσιο για την κατάρτιση και την υιοθέτηση αυτής της πράξης, αφού μάλιστα από το 1957 είχε αναγνωρίσει τη σημασία των τοπικών αρχών θεσπίζοντας για αυτές ένα όργανο εκπροσώπησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη Μόνιμη Διάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης (Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe - CLRAE).¹

Πράγματι, η CLRAE πρότεινε, με το υπ' αριθ. 64 (1968) Ψήφισμά της, μια Διακήρυξη των Αρχών για την Τοπική Αυτονομία και κάλεσε την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της

---

1. Στις 14 Ιανουαρίου 1994, η Μόνιμη Διάσκεψη μετατράπηκε, κατόπιν μεταρρύθμισης, σε Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης (CLRAE), σε αναγνώριση του πολιτικού της ρόλου.

Ευρώπης να προβεί στην υιοθέτησή της. Την πρωτοβουλία αυτή στήριξε η Συμβουλευτική Συνέλευση η οποία, στην υπ' αριθ. 615 (1970) Σύστασή της, παρουσίασε στην Επιτροπή Υπουργών ένα κείμενο που είχε βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στο κείμενο της CLRAE και του οποίου τη σύνταξη είχαν από κοινού επιμεληθεί τα δύο όργανα. Ωστόσο, δεν μπορούσαν να αναληφθούν αποφασιστικές δράσεις επί τη βάση της διακήρυξης αυτής, λόγω του αρκετά γενικού και συνοπτικού της χαρακτήρα.

Η νέα πρωτοβουλία που έλαβε η CLRAE το 1981 στηρίχθηκε επομένως σε μια πιο ευέλικτη προσέγγιση. Επικρατούσε όμως επίσης η άποψη ότι δεν μπορούσε να αρκεί μια απλή μη δεσμευτική διακήρυξη αρχών, λόγω της σπουδαιότητας της τοπικής αυτονομίας και της φύσης των απειλών τις οποίες αντιμετωπίζει. Οι κυβερνήσεις έπρεπε μάλλον να κληθούν να λάβουν δεσμεύσεις που να έχουν υποχρεωτική ισχύ. Έπρεπε να υπάρξει η απαραίτητη ευελιξία για να ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ των εθνικών συνταγματικών διατάξεων και διοικητικών παραδόσεων, όχι χαλαρώνοντας υπερβολικά τους επιβαλλόμενους από τη νέα πράξη όρους, αλλά αφήνοντας στις κυβερνήσεις ένα σχετικό περιθώριο σε ό,τι αφορά τις διατάξεις από τις οποίες θα θεωρούσαν ότι δεσμεύονται.

Λογική απόρροια αυτής της προσέγγισης ήταν η υποβολή στην Επιτροπή Υπουργών, με το υπ' αριθ. 126 (1981) Ψήφισμα της CLRAE, σχεδίου του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνοδευόμενο από την πρόταση να υιοθετηθεί ως ευρωπαϊκή σύμβαση.

Η Επιτροπή Υπουργών αποφάσισε να διαβιβάσει τις προτάσεις της CLRAE στη Διευθύνουσα Επιτροπή για Περιφερειακά και Δημοτικά Ζητήματα (Steering Committee for Regional and

Municipal Matters – CDRM) με σκοπό τη συζήτησή τους κατά την 5η Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Υπουργών Αρμόδιων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση (Λουγκάνο, 5-7 Οκτωβρίου 1982). Στα συμπεράσματά τους, οι υπουργοί που ήταν παρόντες στο Λουγκάνο:

«... εκτιμούν ότι αυτό το σχέδιο χάρτη αποτελεί σημαντικό βήμα προς τον καθορισμό των αρχών της τοπικής αυτονομίας, σημειώνοντας παράλληλα τις επιφυλάξεις ορισμένων υπουργών σχετικά με την αναγκαιότητα κατάρτισης ενός χάρτη υπό τη μορφή δεσμευτικής σύμβασης και σχετικά με ορισμένες πτυχές του περιεχομένου του χάρτη.

Ζητούν από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης να αναθέσει στη Διευθύνουσα Επιτροπή για Περιφερειακά και Δημοτικά Ζητήματα (CDRM), σε συνεργασία με τη Διάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης, να προβεί στις απαραίτητες αλλαγές του σχεδίου του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις σχετικά με τη μορφή και το περιεχόμενο που διατυπώθηκαν κατά τη διάσκεψη, προκειμένου να μπορέσει το εν λόγω σχέδιο να υποβληθεί προς έγκριση κατά την επόμενη διάσκεψη των υπουργών...»

Η Επιτροπή Υπουργών έδωσε τη σχετική εντολή στη CDRM, η οποία προέβη σε εις βάθος αναθεώρηση του σχεδίου χάρτη. Κατ' εφαρμογή των συμπερασμάτων της Διάσκεψης του Λουγκάνο, οι εκπρόσωποι της CLRAE συμμετείχαν στις συζητήσεις.

Αφού ελήφθησαν υπόψη οι γνώμες που διατυπώθηκαν από τη Συμβουλευτική Συνέλευση και την Υπουργική Διάσκεψη της Ρώμης, η Επιτροπή Υπουργών υιοθέτησε τον Ιούνιο του 1985 τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπό τη μορφή σύμβασης. Δεδομένου ότι η CLRAE είχε λάβει αρχικά την πρωτοβουλία για την κατάρτιση του Χάρτη, αποφασίστηκε

ότι η σύμβαση θα άνοιγε προς υπογραφή στις 15 Οκτωβρίου 1985 επί τη ευκαιρία της 20ής Ολομέλειας της CLRAE.

B. Γενικές παρατηρήσεις

Σκοπός του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι να αντισταθμίσει την έλλειψη κοινών ευρωπαϊκών προτύπων για τον υπολογισμό και την προστασία των δικαιωμάτων των τοπικών αρχών, οι οποίες βρίσκονται πλησιέστερα στον πολίτη και του παρέχουν τη δυνατότητα να συμμετέχει αποτελεσματικά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το καθημερινό του περιβάλλον.

Ο Χάρτης υποχρεώνει τα Μέρη να εφαρμόζουν θεμελιώδεις κανόνες που διασφαλίζουν την πολιτική, διοικητική και οικονομική ανεξαρτησία των τοπικών αρχών. Πρόκειται επομένως για μια έκφραση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της πολιτικής βούλησης να δοθεί περιεχόμενο, σε όλα τα επίπεδα της τοπικής διοίκησης, στις αρχές τις οποίες υποστηρίζει από την ίδρυσή του το Συμβούλιο της Ευρώπης, σκοπός του οποίου είναι να διατηρεί τη δημοκρατική συνείδηση της Ευρώπης και να υπερασπίζεται τα δικαιώματα του ανθρώπου με την πιο ευρεία έννοια. Ο Χάρτης ενσαρκώνει μάλιστα την ιδέα ότι ο βαθμός αυτονομίας, την οποία διαθέτουν οι τοπικές αρχές, μπορεί να θεωρείται η λυδία λίθος μιας πραγματικής δημοκρατίας.

Ο Χάρτης περιλαμβάνει τρία μέρη. Στο μέρος I αναφέρονται οι ουσιαστικές διατάξεις οι οποίες ορίζουν τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Διευκρινίζεται ότι η τοπική αυτοδιοίκηση χρειάζεται συνταγματική και νομική βάση, καθορίζεται η έννοια και θεσπίζονται οι αρχές που διέπουν τη φύση και την έκταση των εξουσιών των τοπικών αρχών. Άλλα άρθρα αποσκοπούν

στην προστασία των εδαφικών ορίων των τοπικών αρχών, στη διασφάλιση ότι διαθέτουν αυτονομία σε ό,τι αφορά τις διοικητικές δομές τους καθώς και τη δυνατότητα πρόσληψης ικανού προσωπικού, και στον προσδιορισμό των όρων άσκησης του αιρετού αξιώματος της τοπικής αυτοδιοίκησης. Δύο σημαντικά άρθρα έχουν ως στόχο να περιορίσουν τον διοικητικό έλεγχο των πράξεων των τοπικών αρχών και να τους διασφαλίσουν επαρκείς οικονομικούς πόρους υπό όρους που δεν θίγουν τη θεμελιώδη αυτονομία τους. Οι λοιπές διατάξεις του πρώτου μέρους αφορούν το δικαίωμα των τοπικών αρχών να συνεργάζονται και να συστήνουν ενώσεις, καθώς και την προστασία της τοπικής αυτοδιοίκησης με το δικαίωμα άσκησης ένδικης προσφυγής.

Το μέρος II διαλαμβάνει διάφορες διατάξεις σχετικά με το περιεχόμενο των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν τα Μέρη. Με γνώμονα την πρόθεση διασφάλισης μιας ρεαλιστικής ισορροπίας μεταξύ της διαφύλαξης των ουσιωδών αρχών και της ευελιξίας που είναι απαραίτητη για να λαμβάνονται υπόψη οι νομικές και θεσμικές ιδιαιτερότητες κάθε κράτους μέλους, επιτρέπει στα Μέρη να εξαιρούν ορισμένες διατάξεις του Χάρτη από εκείνες από τις οποίες θεωρούν ότι δεσμεύονται. Πρόκειται λοιπόν για συμβιβασμό ανάμεσα, αφενός, στην αναγνώριση του γεγονότος ότι η τοπική αυτοδιοίκηση αφορά τη δομή και την οργάνωση του ίδιου του κράτους, κάτι που αποτελεί βασική ανησυχία της κυβέρνησης, και, αφετέρου, στον στόχο με τον οποίο επιδιώκεται η προστασία τουλάχιστον ορισμένων θεμελιωδών αρχών τις οποίες κάθε δημοκρατικό σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να τηρεί. Επιπλέον, οι δεσμεύσεις των Μερών μπορούν σε μεταγενέστερο στάδιο να διευρυνθούν, όταν εξαλειφθούν τα εμπόδια.

Δυνητικά, οι αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που ορίζονται στον Χάρτη εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα ή κατηγορίες των τοπικών αρχών κάθε κράτους μέλους και επιπλέον στην πραγματικότητα, *mutatis mutandis*, στις περιφερειακές αρχές. Πάντως, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη ειδικές περιπτώσεις, τα Μέρη έχουν το δικαίωμα να εξαιρούν ορισμένες κατηγορίες αρχών από το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη.

Ο Χάρτης δεν προβλέπει θεσμοθετημένο σύστημα για τον έλεγχο της εφαρμογής του, πέρα από την υποχρέωση των Μερών να παρέχουν κάθε πληροφορία σχετική με τις νομοθετικές διατάξεις ή άλλα μέτρα που έχουν ληφθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Χάρτη. Είχε πράγματι εξεταστεί η πιθανότητα να δημιουργηθεί ένα διεθνές σύστημα ελέγχου ανάλογο με εκείνο που θεσπίζει ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης. Ωστόσο, κρίθηκε ότι ένα σύνθετο εποπτικό σύστημα μπορούσε να αποφευχθεί, δεδομένου ότι η παρουσία στο Συμβούλιο της Ευρώπης της CLRAE, η οποία έχει άμεση πρόσβαση στην Επιτροπή Υπουργών, θα διασφάλιζε επαρκή πολιτικό έλεγχο όσον αφορά την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχουν τα Μέρη δυνάμει του Χάρτη.

Το τελευταίο μέρος του κειμένου περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις οι οποίες αντιστοιχούν στις συνήθεις διατάξεις των συμβάσεων που καταρτίζονται υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί την πρώτη πολυμερή νομική πράξη, η οποία ορίζει και διαφυλάττει τις αρχές της τοπικής αυτονομίας, ενός εκ των πυλώνων της δημοκρατίας τον οποίο το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ως αποστολή να προασπίζεται και να αναπτύσσει. Υπάρχουν βάσιμες ελπίδες ότι θα συμβάλει σημαντικά στην προστασία και την ενίσχυση των κοινών ευρωπαϊκών αξιών.

Γ. Σχολιασμός των διατάξεων του Χάρτη

Προοίμιο

Στο προοίμιο ορίζονται οι θεμελιώδεις αρχές στις οποίες στηρίζεται ο Χάρτης. Οι αρχές αυτές είναι κυρίως:

- η καίρια συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στη δημοκρατία, σε μια αποτελεσματική διοίκηση και στην αποκέντρωση της εξουσίας·
- ο σημαντικός ρόλος των τοπικών αρχών στην οικοδόμηση της Ευρώπης·
- η αναγκαιότητα για τις τοπικές αρχές να έχουν δημοκρατικό καθεστώς και να απολαύουν ευρείας αυτονομίας.

Άρθρο 1

Στο άρθρο 1 εκφράζεται η γενική δέσμευση των Μερών να τηρούν τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίες ορίζονται στο μέρος Ι του Χάρτη (άρθρα 2-11) κατά το μέτρο που προβλέπει το άρθρο 12.

Άρθρο 2

Το άρθρο αυτό ορίζει ότι η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να κατοχυρώνεται σε νομοθετικά κείμενα.

Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της σπουδαιότητας αυτής της αρχής, είναι ευκαίριο να συμπεριλαμβάνεται στο θεμελιώδες κείμενο που διέπει την οργάνωση του κράτους, ήτοι στο Σύνταγμα. Ωστόσο, αναγνωρίστηκε ότι στις χώρες στις οποίες η διαδικασία τροπολογίας του Συντάγματος απαιτεί την έγκριση ειδικής πλειοψηφίας του Κοινοβουλίου ή όλου του πληθυσμού που εκφράζεται μέσω δημοψηφίσματος, θα μπορούσε να μην είναι δυνατή η δέσμευση όσον αφορά την κατοχύρωση της

αρχής της τοπικής αυτοδιοίκησης στο Σύνταγμα. Επιπλέον, έγινε δεκτό ότι οι χώρες οι οποίες δεν έχουν γραπτό σύνταγμα αλλά διατάξεις συνταγματικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε διάφορα έγγραφα και πηγές θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερες δυσκολίες ή ακόμη να μην είναι σε θέση να λάβουν αυτή τη δέσμευση.

Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι στις ομοσπονδιακές χώρες οι τοπικές αρχές μπορεί να υπάγονται στην κανονιστική ρύθμιση των ομόσπονδων κρατών και όχι της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Ο παρών Χάρτης ουδόλως επηρεάζει, σε ό,τι αφορά τα ομοσπονδιακά κράτη, την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατών.

Άρθρο 3

Το εν λόγω άρθρο καθορίζει τα κύρια χαρακτηριστικά της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως πρέπει να νοούνται για τους σκοπούς του Χάρτη.

Παράγραφος 1

Η έννοια «ικανότητα» περιέχει την ιδέα ότι το νόμιμο δικαίωμα ρύθμισης και διαχείρισης ορισμένων δημοσίων υποθέσεων πρέπει να συνοδεύεται από τα μέσα που επιτρέπουν την πραγματική του άσκηση. Η προσθήκη της φράσης «στο πλαίσιο του νόμου» αναγνωρίζει το γεγονός ότι το εν λόγω δικαίωμα και η ικανότητα αυτή μπορούν να αποσαφηνίζονται από τον νομοθέτη.

Η φράση «υπ' ευθύνη τους» υπογραμμίζει ότι οι τοπικές αρχές δεν πρέπει να περιορίζονται στον ρόλο των απλών οργάνων ανώτερων αρχών.

Δεν είναι δυνατό να καθοριστούν με ακρίβεια οι υποθέσεις τις οποίες οι τοπικές αρχές πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται. Εκφράσεις όπως «τοπικές υποθέσεις» και «δικές τους υποθέσεις» απορρίφθηκαν επειδή κρίθηκαν πολύ γενικές και δυσερμήνευτες. Οι παραδόσεις των κρατών μελών σε ό,τι αφορά τις υποθέσεις που θεωρείται ότι υπάγονται στην αρμοδιότητα των τοπικών αρχών διαφέρουν σημαντικά. Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες υποθέσεις έχουν επιπτώσεις τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο και οι ευθύνες σε αυτόν τον τομέα μπορούν να ποικίλλουν ανάλογα με τη χώρα και την εποχή, και μάλιστα να κατανέμονται σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Ο περιορισμός των τοπικών αρχών σε ζητήματα που δεν έχουν ευρύτερες επιπτώσεις θα ενείχε τον κίνδυνο να βρεθούν οι τοπικές αρχές να διαδραματίζουν περιθωριακό ρόλο. Αντίθετα, έχει γίνει δεκτό ότι οι χώρες επιθυμούν να διατηρήσουν για την κεντρική κυβέρνηση ορισμένα καθήκοντα όπως η εθνική άμυνα. Σκοπός του Χάρτη είναι να διαθέτουν οι τοπικές αρχές ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων οι οποίες θα μπορούν να ασκούνται σε τοπικό επίπεδο. Στο άρθρο 4 ορίζονται οι εν λόγω αρμοδιότητες.

Παράγραφος 2

Τα δικαιώματα όσον αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να ασκούνται από αρχές που έχουν συσταθεί κατά τρόπο δημοκρατικό. Η αρχή αυτή συνάδει με την πρωταρχική σημασία την οποία το Συμβούλιο της Ευρώπης αποδίδει στις δημοκρατικές μορφές διακυβέρνησης.

Το εν λόγω δικαίωμα προϋποθέτει κανονικά την ύπαρξη αντιπροσωπευτικής συνέλευσης με ή χωρίς υφιστάμενα εκτελεστικά όργανα, εξακολουθεί όμως να είναι δυνατή κάθε

μορφή άμεσης δημοκρατίας όπου αυτό προβλέπεται από τον νόμο.

Άρθρο 4

Όπως αναφέρεται στον σχολιασμό του άρθρου 3, δεν είναι δυνατό και δεν θα ήταν σκόπιμο να επιχειρηθεί η διεξοδική απαρίθμηση των αρμοδιοτήτων που πρέπει να ανατίθενται στην τοπική αυτοδιοίκηση σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, στο άρθρο αυτό ορίζονται οι γενικές αρχές στις οποίες πρέπει να στηρίζονται οι αρμοδιότητες των τοπικών αρχών και η φύση των εξουσιών τους.

Παράγραφος 1

Δεδομένου ότι η φύση των αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών είναι θεμελιώδους σημασίας για την πραγματικότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης, και χάριν της σαφήνειας και της ασφάλειας δικαίου, οι βασικές αρμοδιότητες δεν πρέπει να τους ανατίθενται ad hoc αλλά να είναι επαρκώς κατοχυρωμένες στη νομοθεσία. Οι αρμοδιότητες πρέπει κανονικά να ανατίθενται από το Σύνταγμα ή κάποιον νόμο. Παρά τη χρήση του όρου «νόμος» σε αυτή την παράγραφο, έχει γίνει ωστόσο δεκτό ότι σε ορισμένες χώρες η μεταβίβαση, σε κάποιον βαθμό, της εξουσίας του κοινοβουλίου να αναθέτει ειδικές αρμοδιότητες, ιδίως σε ό,τι αφορά λεπτομέρειες ή ζητήματα των οποίων η εφαρμογή απορρέει από τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί να είναι επιθυμητή χάριν αποτελεσματικότητας, υπό την προϋπόθεση ότι το κοινοβούλιο διατηρεί αρκετές εξουσίες ελέγχου επί της άσκησης των μεταβιβασθεισών εξουσιών. Επιπλέον, στην περίπτωση κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εφαρμόζεται εξαίρεση στον βαθμό που οι κοινοτικοί κανονισμοί (οι οποίοι, δυνάμει του άρθρου 189 της

Συνθήκης της Ρώμης, έχουν απευθείας εφαρμογή) μπορούν να ορίζουν την εφαρμογή ειδικού μέτρου σε συγκεκριμένο επίπεδο διοίκησης.

Παράγραφος 2

Πέραν των αρμοδιοτήτων που αναθέτει η νομοθεσία σε συγκεκριμένα επίπεδα εξουσίας, μπορούν να παρουσιαστούν κι άλλες ανάγκες ή δυνατότητες δράσης των δημοσίων αρχών. Όταν αυτά τα πεδία δράσης έχουν επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο και δεν εξαιρούνται από τη γενική αρμοδιότητα που ισχύει στα περισσότερα κράτη μέλη, είναι σημαντικό για τις τοπικές αρχές, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί ως πολιτικές οντότητες που ενεργούν αυτοδικαίως για να προάγουν τη γενική ευημερία του πληθυσμού, να έχουν το δικαίωμα να ασκούν την πρωτοβουλία τους σε αυτά τα πεδία. Οι γενικοί κανόνες σύμφωνα με τους οποίους μπορούν να ενεργούν σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ωστόσο δυνατό να ορίζονται από τον νόμο. Εντούτοις, σε ορισμένα κράτη μέλη οι τοπικές αρχές πρέπει να μπορούν να αποδεικνύουν ότι οι δράσεις τους επιτρέπονται από τη νομοθεσία. Πέραν συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων μπορεί να δοθεί στις τοπικές αρχές μεγάλη ελευθερία σε ένα τέτοιο σύστημα, η ύπαρξη του οποίου αναγνωρίζεται, στο μέτρο αυτό, από το άρθρο 4, παράγραφος 2.

Παράγραφος 3

Στην παράγραφο αυτή εκφράζεται η γενική αρχή ότι οι δημόσιες αρμοδιότητες πρέπει να ασκούνται σε αποκεντρωμένη βάση. Η αρχή αυτή έχει διατυπωθεί πολλάκις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρίως στα συμπεράσματα της Διάσκεψης των Ευρωπαϊκών Υπουργών Αρμόδιων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα το 1977.

Η αρχή αυτή προϋποθέτει ότι τα καθήκοντα πρέπει κανονικά να ανατίθενται στο πιο τοπικό επίπεδο διακυβέρνησης, εκτός και αν απαιτείται η εκτέλεσή τους σε πιο ευρεία εδαφική οντότητα, λόγω μεγέθους ή φύσης του καθήκοντος, και υπάρχουν επιβεβλημένοι λόγοι αποτελεσματικότητας ή οικονομίας.

Η ρήτρα αυτή ωστόσο δεν προϋποθέτει την ανάγκη για συστηματική αποκέντρωση των καθηκόντων στις τοπικές αρχές οι οποίες, λόγω της φύσης και του μεγέθους τους, μπορούν να αναλαμβάνουν μόνο περιορισμένα καθήκοντα.

Παράγραφος 4

Η παράγραφος αυτή πραγματεύεται το πρόβλημα των επικαλύψεων αρμοδιοτήτων. Χάριν σαφήνειας και προς αποφυγή κάθε τάσης προς μια σταδιακή εξασθένιση των αρμοδιοτήτων, οι εξουσίες πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Ωστόσο, μια συμπληρωματική δράση σε διαφορετικά επίπεδα είναι απαραίτητη σε ορισμένους τομείς και είναι σημαντικό, σε αυτές τις περιπτώσεις, η παρέμβαση των κεντρικών ή περιφερειακών αρχών να συμμορφώνεται με σαφώς διατυπωμένες νομοθετικές διατάξεις.

Παράγραφος 5

Χάρη στη διοικητική τους δομή και ως γνώστες των τοπικών συνθηκών, οι τοπικές αρχές μπορούν να εξελιχθούν σε κατάλληλους φορείς για την εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων, την ευθύνη των οποίων φέρουν, εν τέλει, υπερτοπικές αρχές. Είναι σημαντικό, όμως, προκειμένου η προσφυγή σε αυτού του είδους τη μεταβίβαση να μην επηρεάζει υπέρμετρα τη σφαίρα της αυτονομίας σε τοπικό επίπεδο, η εν λόγω προσφυγή να μπορεί, όταν αυτό είναι δυνατό, να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές συνθήκες κατά την άσκηση των μεταβιβασθεισών

εξουσιών. Έχει ωστόσο αναγνωριστεί ότι για ορισμένα καθήκοντα, όπως η έκδοση εγγράφων ταυτότητας, η ανάγκη για ομοιόμορφους κανονισμούς μπορεί να μην αφήνει περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στις τοπικές αρχές.

Παράγραφος 6

Ενώ οι παράγραφοι 1 έως 5 εξετάζουν θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των τοπικών αρχών, η παράγραφος 6 αφορά τόσο ζητήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους όσο και ζητήματα που δεν σχετίζονται με αυτό το πεδίο, τα οποία όμως τις επηρεάζουν ιδιαίτερα. Το κείμενο ορίζει ότι η διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα των διαβουλεύσεων πρέπει να επιτρέπουν στις τοπικές αρχές να μπορούν πραγματικά να ασκούν επιρροή, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι μπορεί να προκύψουν εξαιρετικές περιστάσεις οι οποίες να υπερισχύουν της απαίτησης για διαβούλευση, ιδίως σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η διαβούλευση πρέπει να διεξάγεται άμεσα με την ή τις ενδιαφερόμενες τοπικές αρχές ή, σε περίπτωση πολλών ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών, έμμεσα μέσω των ενώσεών τους.

Άρθρο 5

Οι προτάσεις για τροποποίηση των εδαφικών της ορίων – εκ των οποίων τα σχέδια συγχώνευσης με άλλες τοπικές αρχές αποτελούν ακραία περίπτωση – έχουν προφανώς καίρια σημασία για μια τοπική αρχή και τους πολίτες της. Αν και στις περισσότερες χώρες δεν θεωρείται ρεαλιστικό να αναμένεται από την τοπική κοινότητα να διαθέτει δικαίωμα αρνησικυρίας σε ό,τι αφορά τέτοιου είδους τροποποιήσεις, η εκ των προτέρων, άμεση ή έμμεση, διαβούλευση με αυτή είναι απαραίτητη. Το δημοψήφισμα αποτελεί, ενδεχομένως,

κατάλληλη διαδικασία για αυτού του είδους τη διαβούλευση, η δυνατότητα όμως αυτή δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία ορισμένων χωρών. Στην περίπτωση που οι νομοθετικές διατάξεις δεν καθιστούν υποχρεωτική την προσφυγή σε δημοψήφισμα, μπορούν να προβλεφθούν άλλες μορφές διαβούλευσης.

Άρθρο 6

Παράγραφος 1

Σε αυτή την παράγραφο δεν εξετάζεται η γενική συγκρότηση της τοπικής αρχής και του συμβουλίου της, αλλά ο τρόπος οργάνωσης των διοικητικών της υπηρεσιών. Αν και οι νομοθετικές διατάξεις σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο μπορούν να ορίζουν ορισμένες γενικές αρχές για αυτή την οργάνωση, οι τοπικές αρχές πρέπει να μπορούν να οργανώνουν τις δικές τους διοικητικές δομές κατά τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές συνθήκες και η διοικητική αποτελεσματικότητα. Έχει γίνει δεκτό ότι οι κεντρικές ή περιφερειακές νομοθεσίες περιλαμβάνουν ορισμένες ειδικές απαιτήσεις οι οποίες αφορούν, για παράδειγμα, τη σύσταση ορισμένων επιτροπών ή τη δημιουργία ορισμένων διοικητικών θέσεων, αυτές όμως οι διατάξεις πρέπει να παραμένουν περιορισμένες για να μην επιβάλλουν αυστηρές οργανωτικές δομές.

Παράγραφος 2

Εκτός από τις κατάλληλες δομές διαχείρισης, είναι πολύ σημαντικό για την αποτελεσματικότητα μιας τοπικής αρχής να μπορεί να προσλαμβάνει και να απασχολεί προσωπικό του οποίου τα προσόντα αντιστοιχούν στις ευθύνες που πρέπει να αναλάβει η εν λόγω τοπική αρχή. Είναι σαφές ότι αυτό

εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα της τοπικής αρχής να προσφέρει αρκετά ευνοϊκές συνθήκες υπηρεσίας.

Άρθρο 7

Σκοπός του άρθρου αυτού είναι να διαφυλάξει, αφενός, ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι δεν παρακωλύονται από τις ενέργειες τρίτου στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους και, αφετέρου, ότι η υποβολή της υποψηφιότητας ορισμένων κατηγοριών ατόμων δεν παρακωλύεται από καθαρά υλικούς παράγοντες. Στο πλαίσιο των υλικών παραγόντων εντάσσεται η κατάλληλη χρηματική αποζημίωση για τα παρεπόμενα έξοδα σχετικά με την άσκηση της εντολής, καθώς και – ενδεχομένως – για τα διαφυγόντα κέρδη και, ιδίως στις περιπτώσεις συμβούλων που έχουν εκλεγεί για να ασκούν εκτελεστικά καθήκοντα σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, αμοιβή και αντίστοιχη κοινωνική κάλυψη. Στο πνεύμα αυτού του άρθρου, θα ήταν άλλωστε αναμενόμενο να υπάρχει πρόβλεψη για την επανένταξη στην κανονική επαγγελματική ζωή όσων κατέχουν θέση πλήρους απασχόλησης, στο τέλος της θητείας τους.

Παράγραφος 3

Η παράγραφος αυτή ορίζει ότι οι περιπτώσεις ασυμβίβαστου με την άσκηση αιρετού αξιώματος της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να στηρίζονται μόνο σε αντικειμενικά νομικά κριτήρια και όχι σε αποφάσεις *ad hoc*. Κανονικά αυτό σημαίνει ότι οι περιπτώσεις ασυμβίβαστου ορίζονται από τον νόμο. Υπάρχουν ωστόσο περιπτώσεις άγραφων νομικών αρχών, οι οποίες είναι βαθιά κατοχυρωμένες και φαίνεται ότι διασφαλίζουν κατάλληλες εγγυήσεις.

Άρθρο 8

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στον έλεγχο των δραστηριοτήτων των τοπικών αρχών από αρχές άλλου επιπέδου. Δεν πραγματεύεται ούτε τη δυνατότητα για τους ιδιώτες να ασκούν δίωξη εναντίον των τοπικών αρχών ούτε τον διορισμό ή τις δραστηριότητες ενός Διαμεσολαβητή ή άλλου επίσημου φορέα να διενεργεί έρευνες. Οι διατάξεις του άρθρου απορρέουν πρωτίστως από τη φιλοσοφία της επίβλεψης η οποία σχετίζεται κανονικά με τους «ελέγχους εποπτείας» (contrôles de tutelle), οι οποίοι υφίστανται εδώ και πολλά χρόνια σε ορισμένες χώρες. Αφορούν πρακτικές όπως η υποχρέωση λήψης εκ των προτέρων άδειας για τη διενέργεια πράξεων ή επιβεβαίωσης προκειμένου να εφαρμοστούν οι πράξεις, η εξουσία ακύρωσης των αποφάσεων που έχουν ληφθεί από τοπική αρχή, ο έλεγχος των λογαριασμών, κ.λπ.

Παράγραφος 1

Η παράγραφος 1 ορίζει ότι η εποπτεία πρέπει να στηρίζεται σε προσήκουσα νομοθετική βάση και αποκλείει έτσι τις διαδικασίες ad hoc ελέγχου.

Παράγραφος 2

Ο έλεγχος πρέπει κανονικά να περιορίζεται στη νομιμότητα των πράξεων των τοπικών αρχών και όχι στη σκοπιμότητά τους. Ιδιαίτερη εξαίρεση, η οποία δεν είναι η μόνη, προβλέπεται στην περίπτωση μεταβιβασθέντων καθηκόντων όπου η αρχή η οποία μεταβιβάζει την εξουσία μπορεί να θελήσει να ασκήσει κάποιον έλεγχο στον τρόπο με τον οποίο εκτελούνται τα καθήκοντα. Ως αποτέλεσμα αυτού, πάντως, δεν θα πρέπει η εν λόγω τοπική αρχή να παρακωλύεται στην άσκηση ευχέρειας προσαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5.

Παράγραφος 3

Το κείμενο εμπνέεται από την αρχή της «αναλογικότητας», σύμφωνα με την οποία η αρχή εποπτείας, κατά την άσκηση των προνομίων της, υποχρεούται να προσφεύγει στη μέθοδο που επηρεάζει λιγότερο την τοπική αυτονομία επιτρέποντας παράλληλα την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος.

Δεδομένου ότι η πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή κατά της καταχρηστικής άσκησης εποπτείας και ελέγχου καλύπτεται από το άρθρο 11, η θέσπιση συγκεκριμένων διατάξεων σε ό,τι αφορά τους όρους και τον τρόπο παρέμβασης σε ειδικές περιπτώσεις δεν κρίθηκε απαραίτητη.

Άρθρο 9

Η νομική εξουσία βάσει της οποίας ασκούνται ορισμένα καθήκοντα στερείται νοήματος εάν οι τοπικές αρχές δεν διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους για να εκτελέσουν αυτά τα καθήκοντα.

Παράγραφος 1

Με την παράγραφο αυτή επιδιώκεται να διαφυλαχθεί ότι οι τοπικές αρχές δεν στερούνται της ελευθερίας τους να καθορίζουν τις προτεραιότητες σε ό,τι αφορά τις δαπάνες.

Παράγραφος 2

Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, οι οικονομικοί πόροι που διαθέτει μια τοπική αρχή πρέπει να εύλογοι σε σχέση με τα καθήκοντα που εκτελεί. Η σχέση αυτή είναι ιδιαίτερα αυστηρή στην περίπτωση καθηκόντων που της έχουν ειδικά ανατεθεί.

Παράγραφος 3

Θεμελιώδες καθήκον των αιρετών εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι να πραγματοποιούν πολιτική επιλογή κατά την αξιολόγηση του οφέλους των παρεχόμενων υπηρεσιών σε σχέση με το κόστος που επιβαρύνει τους υποκείμενους στην καταβολή τελών των τοπικών αρχών ή τον χρήστη. Έχει γίνει δεκτό ότι οι κεντρικές ή οι περιφερειακές νομοθεσίες μπορούν να θέτουν τα συνολικά όρια στις εξουσίες των τοπικών αρχών σε ό,τι αφορά τη φορολογία· δεν πρέπει, ωστόσο, να εμποδίζουν την αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας της λογοδοσίας σε τοπικό επίπεδο.

Παράγραφος 4

Ορισμένοι φόροι ή άλλες πηγές χρηματοδότησης των τοπικών αρχών, εκ φύσεως ή για πρακτικούς λόγους, αντιδρούν σε σχετικά μικρό βαθμό στις επιδράσεις του πληθωρισμού ή σε άλλους οικονομικούς παράγοντες. Η υπερβολική εξάρτηση από αυτούς τους φόρους ή πόρους μπορεί να θέσει τις τοπικές αρχές σε δυσχερή κατάσταση, δεδομένου ότι το κόστος της παροχής υπηρεσιών επηρεάζεται άμεσα από την εξέλιξη των οικονομικών παραγόντων. Είναι πάντως δεκτό ότι ακόμη και στην περίπτωση σχετικά δυναμικών πηγών εσόδων, δεν μπορεί να υπάρχει αυτόματη σύνδεση μεταξύ της εξέλιξης του κόστους και της εξέλιξης των πόρων.

Παράγραφος 6

Όταν οι ανακατανεμόμενοι πόροι αποδίδονται σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία καθορίζονται διά νόμου, οι διατάξεις αυτής της παραγράφου θα τηρούνται εφόσον διεξάγονται διαβουλεύσεις με τις τοπικές αρχές κατά τον χρόνο κατάρτισης της εν λόγω νομοθεσίας.

Παράγραφος 7

Υπό το πρίσμα της ελευθερίας δράσης των τοπικών αρχών, οι συνολικές επιχορηγήσεις ή ακόμη οι επιχορηγήσεις ανά τομέα είναι προτιμότερες από τις επιχορηγήσεις που αφορούν συγκεκριμένα έργα. Δεν θα ήταν ρεαλιστικό να αναμένεται ότι όλες οι επιχορηγήσεις για συγκεκριμένα έργα θα αντικατασταθούν από γενικές επιχορηγήσεις, ιδίως όταν πρόκειται για σημαντικές επενδύσεις. Η υπερβολικά συχνή προσφυγή όμως στις επιχορηγήσεις για συγκεκριμένα έργα περιορίζει κατά πολύ την ελευθερία των τοπικών αρχών να επιλέγουν τις δαπάνες που έχουν προτεραιότητα. Ωστόσο, το μέρος των συνολικών πόρων που αντιπροσωπεύουν οι επιχορηγήσεις ποικίλλει σημαντικά μεταξύ χωρών και μια υψηλότερη αναλογία ανάμεσα στις επιχορηγήσεις για συγκεκριμένα έργα και στις γενικές επιχορηγήσεις μπορεί να θεωρείται αποδεκτή εφόσον το σύνολο των επιχορηγήσεων αντιστοιχεί σε σχετικά μικρό μέρος των συνολικών εσόδων.

Σκοπός της δεύτερης πρότασης της παραγράφου 7 του άρθρου 9 είναι να διαφυλάξει ότι μια επιχορήγηση για ειδικό σκοπό δεν θίγει την ελευθερία επιλογής των τοπικών αρχών στο πεδίο αρμοδιότητάς τους.

Παράγραφος 8

Είναι σημαντικό για τις τοπικές αρχές να έχουν πρόσβαση σε πιστωτικές διευκολύνσεις για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων. Οι πιθανές πηγές αυτής της χρηματοδότησης θα εξαρτώνται, ωστόσο, αναπόφευκτα από τη δομή της αγοράς κεφαλαίων κάθε χώρας, ενώ οι διαδικασίες και οι όροι πρόσβασης στις εν λόγω πηγές μπορεί να καθορίζονται από τη νομοθεσία.

Άρθρο 10

Παράγραφος 1

Η παράγραφος αυτή καλύπτει τη συνεργασία μεταξύ τοπικών αρχών σε λειτουργική βάση με σκοπό, ιδίως, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους μέσω συνεργατικών έργων ή την εκτέλεση καθηκόντων τα οποία υπερβαίνουν την ικανότητα μίας μόνο αρχής. Η συνεργασία αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή συνδέσμου ή ομοσπονδίας τοπικών αρχών, αν και η νομοθεσία μπορεί να καθορίσει ένα νομικό πλαίσιο για τη σύσταση τέτοιου είδους αρχών.

Παράγραφος 2

Η παράγραφος 2 αφορά τις ενώσεις – οι στόχοι των οποίων είναι πιο γενικοί από ό,τι τα διαλαμβανόμενα στην παράγραφο 1 όσον αφορά τη λειτουργία – οι οποίες επιδιώκουν κανονικά να εκπροσωπούν όλες τις τοπικές αρχές ειδικού τύπου σε περιφερειακή ή εθνική βάση. Το δικαίωμα συμμετοχής σε ενώσεις αυτού του τύπου δεν συνεπάγεται ωστόσο ότι η κεντρική κυβέρνηση αναγνωρίζει καθεμία από αυτές τις ενώσεις ως αξιόπιστο συνομιλητή.

Σε μια πράξη του Συμβουλίου της Ευρώπης αυτού του είδους, είναι λογικό ότι το δικαίωμα συμμετοχής σε εθνικές ενώσεις συνοδεύεται από το παράλληλο δικαίωμα συμμετοχής σε διεθνείς ενώσεις, ορισμένες εκ των οποίων δραστηριοποιούνται ενεργά για την προαγωγή της ευρωπαϊκής ενότητας ακολουθώντας άξονες οι οποίοι συνάδουν με τους οριζόμενους στο Καταστατικό του Συμβουλίου της Ευρώπης στόχους.

Το άρθρο 10 παράγραφος 2 δίνει, ωστόσο, τη δυνατότητα σε κάθε κράτος μέλος να καθορίζει τον τρόπο – νομοθετικό ή άλλο – εφαρμογής της αρχής αυτής.

Παράγραφος 3

Η άμεση συνεργασία με μεμονωμένες τοπικές αρχές άλλων χωρών πρέπει επίσης να είναι δυνατή, αν και οι όροι αυτής της συνεργασίας πρέπει να τηρούν τους νομικούς κανόνες που ενδεχομένως ισχύουν σε κάθε χώρα και να εμπίπτουν στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων των εν λόγω τοπικών αρχών.

Οι διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης-Πλαισίου για τη Διασυνοριακή Συνεργασία μεταξύ Τοπικών Κοινοτήτων ή Αρχών (21 Μαΐου 1980, Σειρά ευρωπαϊκών συνθηκών (STE) αριθ. 106) είναι ιδιαίτερα συναφείς από αυτή την άποψη, μολοντί ορισμένες μορφές συνεργασίας δεν πρέπει να περιορίζονται απαραίτητα στις παραμεθόριες περιοχές.

Άρθρο 11

Με τον όρο «ένδικη προσφυγή» νοείται η πρόσβαση που διαθέτει μια τοπική αρχή:

- α. σε νομίμως συγκροτημένο δικαστήριο, ή
- β. σε αντίστοιχο όργανο συσταθέν με νόμο, ανεξάρτητο και αρμόδιο να αποφαινεται για το κατά πόσο μια ενέργεια, παράλειψη, απόφαση ή άλλη διοικητική πράξη είναι σύνομη ή, κατά περίπτωση, να γνωμοδοτεί επί της απόφασης.

Σύμφωνα με μια περίπτωση που παρατηρήθηκε σε μια χώρα, μολοντί δεν μπορεί να ασκηθεί τακτικό ένδικο βοήθημα ή μέσο ενώπιον δικαστηρίου κατά των διοικητικών αποφάσεων, είναι δυνατή η προσφυγή σε έκτακτο ένδικο βοήθημα ή μέσο

το οποίο αποκαλείται αίτηση επανάληψης της διαδικασίας. Το εν λόγω ένδικο βοήθημα ή μέσο, το οποίο μπορεί να ασκηθεί εάν η απόφαση βασίζεται σε προδήλως εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, είναι σύμφωνο με τις διατάξεις αυτού του άρθρου.

Άρθρο 12

Η διατύπωση των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίες καθορίζονται στο μέρος I του Χάρτη επιχειρούσε να συνδυάσει τα ποικίλα νομικά συστήματα και δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης που υφίστανται στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Εντούτοις, υπάρχει κοινή παραδοχή ότι ορισμένες κυβερνήσεις μπορεί ακόμη να αντιμετωπίζουν, από συνταγματικής ή πρακτικής άποψης, κωλύματα που να τις εμποδίζουν να προσυπογράψουν ορισμένες διατάξεις του Χάρτη.

Κατά συνέπεια, το παρόν άρθρο υιοθετεί το σύστημα του «υποχρεωτικού πυρήνα», το οποίο καθιερώθηκε με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και προβλέπει ότι τα Μέρη του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να προσυπογράψουν τουλάχιστον είκοσι εκ των τριάντα παραγράφων του μέρους I του Χάρτη, δέκα τουλάχιστον εκ των οποίων να συγκαταλέγονται στον πυρήνα των δεκατεσσάρων θεμελιωδών αρχών. Ωστόσο, καθώς ο τελικός στόχος παραμένει η τήρηση όλων των διατάξεων του Χάρτη, προβλέπεται ειδικά για τα Μέρη να μπορούν να προσθέτουν νέες δεσμεύσεις στο μέτρο που έχουν τη δυνατότητα.

Άρθρο 13

Κατ' αρχήν, οι προϋποθέσεις που τάσσει το μέρος I του Χάρτη αφορούν όλες τις κατηγορίες ή όλα τα επίπεδα τοπικών αρχών οι οποίες υφίστανται σε κάθε κράτος μέλος. Μπορούν επίσης

να εφαρμόζονται στις περιφερειακές αρχές όπου υπάρχουν. Εντούτοις, λόγω της νομικής τους μορφής ή του συνταγματικού τους καθεστώτος ενδέχεται ορισμένες περιφέρειες (ιδίως τα ομόσπονδα κράτη) να μην υπόκεινται στις ίδιες προϋποθέσεις με τις τοπικές αρχές. Επιπλέον, σε ένα ή δύο κράτη μέλη υφίσταται μια κατηγορία τοπικών αρχών οι οποίες, λόγω του μικρού τους μεγέθους, ασκούν μόνο δευτερεύοντα ή συμβουλευτικά καθήκοντα. Προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη αυτές οι εξαιρετικές περιπτώσεις, το άρθρο 13 επιτρέπει στα Μέρη να εξαιρούν ορισμένες κατηγορίες αρχών από το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη.

Άρθρο 14

Σκοπός του άρθρου αυτού είναι να διευκολύνει την παρακολούθηση της εφαρμογής του Χάρτη σε κάθε Μέρος υποχρεώνοντας το να παρέχει κάθε συναφή πληροφορία στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ιδίως λόγω έλλειψης οργάνου ειδικά επιφορτισμένου με τον έλεγχο της εφαρμογής του Χάρτη, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο Γενικός Γραμματέας να μπορεί να διαθέτει κάθε πληροφορία σχετικά με τις αλλαγές της νομοθεσίας ή άλλα μέτρα τα οποία μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην τοπική αυτονομία, όπως αυτή ορίζεται στον Χάρτη.

Άρθρα 15 έως 18

Για τη διατύπωση των τελικών διατάξεων των άρθρων 15 έως 18 χρησιμοποιήθηκαν ως πρότυπο οι τελικές ρήτρες των συμβάσεων και των συμφωνιών οι οποίες συνάπτονται στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η πρώτη διεθνής δεσμευτική συνθήκη που διαφυλάττει τα δικαιώματα των κοινοτήτων και των εκλεγμένων αρχών τους. Άνοιξε προς υπογραφή, ως σύμβαση, από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 15 Οκτωβρίου 1985 και ετέθη σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1988.

Στις 16 Νοεμβρίου 2009, ένα Πρόσθετο Πρωτόκολλο για το δικαίωμα συμμετοχής στις υποθέσεις τοπικής αρχής ήρθε να συμπληρώσει το κείμενο του Χάρτη. Ετέθη σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2012.

Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών διασφαλίζει ότι οι αρχές του Χάρτη τηρούνται στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης τα οποία έχουν υπογράψει και κυρώσει τον Χάρτη και το πρόσθετο Πρωτόκολλό του.

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο επιφανέστερος οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Αποτελείται από 47 κράτη μέλη, 27 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών είναι ένας θεσμός του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπεύθυνος για την ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας στα 47 κράτη μέλη του. Αποτελούμενο από δύο τμήματα – το Τμήμα Τοπικών Αρχών και το Τμήμα Περιφερειών – και τρεις επιτροπές, συγκεντρώνει 648 αιρετούς αξιωματούχους που εκπροσωπούν 150.000 και πλέον τοπικές και περιφερειακές αρχές.